

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Գ

ՊՈՒԼՏԱՐԻԱ

Տարեկան 12 Ժր.

Վեցամսեայ 6 Ժր.

ԱՐՏԱՍՏՄԱՆ

Երկու քիւր մեկ ծրարով

Տարեկան 14 Ժր.

Վեցամսեայ 7 Ժր.

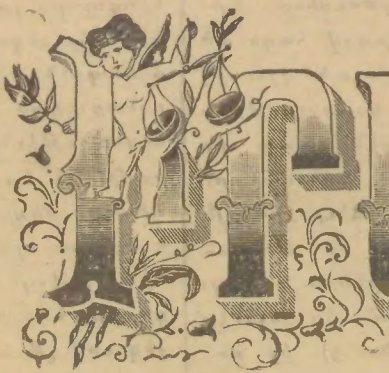
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2 60 Տոլ.

Վեցամսեայ 1.50 Տոլ.

ԿԱՆԻՅԻ

ՄԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ
20 ՄԵԹ.

Լ Ր Ա Կ Ր Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ն

ԿՐ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ՄԱՆ ՉՈՐԵՐՇԱԲԹԻ Ի Ի ՇԱԲԱԹ

Հ Ա Ս Ց Է

Redaction du Journal

«Travounk»

(Bulgarie) VARNA

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

«Травуник»

ВАРНА

Գրողները հոտ չեն
արձար

ԻՄԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Ներկայ տարւոյ մեր այն բաժանորդները որոնց երկտողերով վատ զատ ի մացուցինք իրենց պարտքը, կը խնդրուի որ, հաճին ընդ փոխ վճարելու իւր պարտքները գիտնալով, են թէ՛ այնպիսի որ կողմը որ երթան՝ լրագրողներու բաժնեգիր կանխիկ վճարել ընդհանուր օրէնքէ մինչդեռ իրենք դեռ չեն վճարած երբ արդէն տարւոյն իննեկուորդ ամսոյն մէջ կը գրուին ինքնա կը ստիպուինք հարցնել՝ այսպէս պէտք էին վարուիլ անոնք, երբ մենք տպագրական մամուլին գրումը դիւրացնելու համար աջակցութեան անհրաժեշտ պէտք ունենալին ծանուցած էինք:

ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈՂՈՒՄ

Մենք պետութեանց Պոլսոյ դեպքաններուն առաջը, Մ. Զինովիէվ, Բ. Դոնէն յիշատակագիր մը ստացաւ Մակեդոնիոյ դատական բարենորոգմանց մասին Այդ յիշատակագրով Դուռը կը հաղորդէ իր ձեռք առած և գործադրելիք միջոցները, որոնցմով իբր թէ պիտի ապահովուի դատական գործերու բարեկարգութիւնը, և համարում կը յայտնէ թէ պետութիւնները անոնցմով գոհ պիտի ըլլան: Զեռք առնուելիք միջոցները եօթը թուով թերու վրայ ամփոփուած են: Դուռները յոյս կուտան թէ երկու դատական քննիչներ պիտի կարգուին, մին մահմադական և միւսը քրիստոնեայ: արտակարգ դատարանները պիտի շնչուին, քաղաքական դատերը վերաքննիչ տեսանին պիտի ենթարկուին, Սէլանիկի մէջ իրաւաբանական վարժարան մը պիտի հաստատուի, դատական պաշտօնները պիտի անուանուին այն անձերէն որոնք երկրին լեզուներուն տեղեակ են, պատժական դատավարութիւնները պիտի բարեկարգուին և գիւղախումբերու մէջ հաշտարար դատարաններ պիտի հաստատուին: Ռուսիոյ դեպքանը այս պաշտօնաթուղթերը ստանալէն յետոյ

տոյ հրաւիրեց միւս մեծ դեպքանները խորհրդակցելու շաբաթ օր:

Մեր ընթերցողներուն յայտնի է թէ Դրան այս փութկոտութիւնը դատական բարենորոգումներմուծելու անկեղծ բաղձանքի մը արդիւնքը չէ, այլ պարզապէս նոր խաղ մը, վիժեցնելու համար ժամանակէ մը իվեր դեպքաններուն պատրաստած ծրագիրը, որով կուգին Մակեդոնիոյ դատարանները Դրան ուղղակի ազդեցութեանէն փրկել և պետութեանց վերին հսկողութեանը ենթարկել:

Թուրքիոյ դատական օրէնքներուն և գործերուն քիչ շատ տեղեակ եղողներ գիտեն թէ վերը նշանակուած վարեւոր կէտերը արդէն աննշան տարբերութեամբ մը գոյութիւն ունին օսմանեան օրինագիրքերուն մէջ: Նահանգներու մէջ դատական քննիչներ (ատլիյէ միւլէթի) 25 30 տարիներէ իվեր կը կարգուին, բայց ուղղակի Դոնէն անուանուած և միայն անոր պատասխանատու այդ քննիչներուն գլխաւոր գործը եղած է քրիստոնեաները բացառապէս տանջելու ուժ տալ և իրենց ապագան ապահովել կաշառառութեամբ: Իրտակարգ դատարաններու շնչումը ոչինչ է արդէն, քանի որ գոյութիւն ունեցող օրէնքին հակառակ՝ քիչ մին բան մըն է այդ Սէլանիկի մէջ իրաւաբանական վարժարանի մը բացումը ոչ մէկ տանջութիւն չի կրնար ունենալ դատարաններու արդարադատութեան հետ, երբ դատական պաշտօնեաները Դոնէն կամ թուրք դատական նախարարութեանէն պիտի ընտրուին: Գիւղախումբերու մէջ հաշտարար դատարաններու հաստատումը արդէն 27 տարի առաջ հրատարակուած օրինագիրքերու մէջ կը տեսնուի, բայց գործադրութեան մէջ բնաւ:

Իսկ այդ նոր ծրագրին և օրինագիրքերուն մէջ յիշուած քրիստոնեայ պաշտօնեաներու

անուանումը խօսքը լարախաղացութիւն մըն է պարզապէս: Մենք գիտենք թէ ինչ տեսակ քրիստոնեաներ պաշտօնի կը կոչուին և ասոնք դատարանի նախագահին ձեռքը որ աստիճան հուգործները ըլլալու դատապարտուած են:

Եւ մտածել թէ օսմանցիներու դատական կեղծիքին փորձառար տեղեակ եղող Զինովիէվ մը հարկ կը տեսնէ Դրան նոր ծրագրին համար խորհրդակցութիւն կատարելու իր պաշտօնակիցներուն հետ, երբ իրենք արդէն Մակեդոնիոյ նոյն նահանգներուն համար՝ դատական բարենորոգմանց ծրագիր մը պատրաստած լինուցած են:

ԵԷՄԷՆԻ ՄԼՁ ԹՈՒՐԿ ԲԱՆԱԿԸ

Սուլթան Հաիւտին քեոորդի իշխան Սապահէտտինի հրատարակած «Թէրապի» թերթին Ազիլակիցը հետեւեալը կը գրէ:

Այս չարքով ելմէն հոս հասան անկարող գիտությունները: Իսթիքն օգտուելով իրենց մօտեցալ: Խեղճներուն վրայ ուժ ու կարողութիւն չէր միացեր: աշխարհին ու զէմքերին զեղնած վրայ գլուխ պատռուած էր: Նպատակս կոտորումէ ազատած այդ եղկելիներուն ազատումը շնորհաւորելու տեսածնուն մասին երբեմն տեղեկութիւն քաղել էր: Խոսակցութեան բոլոր նուեցալ չորրորդ բանակէն: Գի մէկ պաշտօնէջի եւ մէկ տասնապետի հետ օրոնց յայտնածները կ'ամփոփեմ հոս:

«Մենք, ըսաւ չափաւ, չորրորդ բանակէն ելմէն գրկուած 34 զօրացուցեալներուն մէջ էինք: Մինչեւ իսկէնտէրուն քայելով ու հոնկէ չողնաւով շէտիտէ գրկուեցանք: Թողնութեան տաքէն, տառապանքէն ու անօթութեան սկսանք դեռճամբան կոտորուել: Հատիտէ ելածնուն պէս գրոյցէ իմացանք թէ մարաշալիս ֆէյզի փաշան Սահանան գրաւեր է: Մեզի բուն ելմէն իմամին ապաստանած դիւքին զէմ գրկեցին: Սակայն դեռ պատերազմի չի մասնակցած մեր զօրագունդին կէսը ճամբաները փութած մնաց:

Ու թ ժաման նեղ անցքէ մը ան դին սեպագած ու ցցուած ապաստաններով պաշտպանուող իմամին դիւքը գրաւելու կ'ըզեր ֆէյզի փաշ: Եւ Սահան

բուն նպատակակէտին վրայ յարձակելով յաջողութիւն չը գտնելիքը հասկնալուն Զէրվէն թողնալով բոննիւն համար 17.000 պարկեր տեղադրելուց ետեւ, որով արհեստական բըլուր մը կազմուեցաւ: Թողնալով հազար զօրաբաժնեամբ վրան հանելով կրակել սկսաւ: Երկու ամիս գիշեր ցորեկ պաշարումէ յետոյ, դիւքը մը իմամը եւ կուսակիցները բանակատեղին ներսէն ու դուրսէն կոխեցին: Մենք խիստ շատ կորուստ տալով ցիր ու ցան, եղանք: Թողնալով, հրացան կորսնցողներ: Ֆէյզի փաշան հազար փորձաշներով ինքզինքը եւ մաս մը զօրք ազատելով Սէնաա ապաստանեցաւ: Պոլսէն օգնութիւն ու դրամ խնդրեց: Մենք ալ Սահան եկած ատեննիս անօթութեան ու հիւանդութեանէ ալ չարմուկ: անկարող վիճակի մը մասնուած էինք: Արարները շատ կորուստէր են: ձեռքերնին անցած գինուորին միայն հրացանը եւ սազմամթերքը առնելով գինքը ազատ կը ձգեն: Սակայն սպաններէ կրած հարստահարութիւններ խիստ շատ ըլլալուն համար, ասոնք բոնածնուն պէս հազար տեսակ չարչարանք տալէ յետոյ կըսպանեն: Ինտուօլուի մէջ մեր ստիկաններէն ու պաշտօնեաներէն քաշած տառապանքին հաստեղ իրարեւորուն արուած նեղութեանը հետ բաղդատմամբ ոչինչ է: Երկիրը գիշեր ցորեկ պատարագական գրոյթնան մէջ ըլլալով միասին՝ մեզի հատարաբար Սահանները անգամ սպաններ ու պաշտօնեաները փարաւոն կընեն: Իսթիք գտնելուն պէս անոնց կիները ու աղջիկները բռնաբարելէ ալ չեն քայուր:

Մենք Սահանի մէջ հիւանդութեան հետեւածք անկարող դատուեցանք: հազար զօրաբաժնեամբ Հատիտէ եկանք: հոնկէ անօթի մերկ ծարաւ, տքալով տքալով 27 օրէն Պէրուս ելանք: Վիճակնուս գլխաղ չի գրտնուեցաւ: Պէրուսի մէջ մորաքիչք կատարութիւնը չամչցաւ: մեզ անխնամ ձգեց: հոս հոն մինչեւ Պոլս գիւղումներ ըրինք: մտիկ ընող ջեղալ: Ետոյ բարեւէր անձի մը միջնորդութեամբ պարտք ըրինք: հիմակ ալ երկիրնիս կերթանք կոր: Սեր զօրագունքը 800 ներկայ գիտուող բաղկացած էր միայն 50 հողի ողջ մնաց: սա տասնապետին զօրագունդէն ալ միմիայն վեց հոգի մնաց:

Ազդուելով ալ ուրիշ բան խօսել չը տուի:

Երեսուն տարիէ ի վեր գիշեր ցորեկ կողոպտումի, բռնաբարումի, հրդեհումի ենթարկուած եւ արեւան մէջ լողացող սա երկիրին միայն անցեալ 1905 տարւոյ մէջ պատահած կարեւոր է շքերք չիւելով պիտի վերջացնեմ:

Վերջին գեղարվեստական ցուցանիշներն ի վեր երկ-
րորդ, երրորդ, չորրորդ եւ հինգերորդ
բանականներն են մէջ զրկուած «Երկա-
մբէ», «Երկաթ», «Բէտիֆ» գոր-
ծերուն գումարը՝ այնպէս գտնուող-
ներն ալ միասին՝ 331 գումարու հե-
ղած է։ Իմաստը (ապստամբական Ման-
մուտ Եւանային) մինչեւ հիմակ գը-
րառուած թղթանութիւնը թիւը 61 ե-
ղած է Մովսէսի եւ Մարթին հրապար-
կութիւնը թիւն ալ 11000-ի հասած է։
Կոնստանտին, չորսու թիւն, հիւանդու-
թեան միտնողներուն թիւը 86,000-ի
հասած է։ Հիւանդութեան պատ-
ճառաւ Հատիտէի մէջ եւ հոս հոն միա-
ցողները 20,000։

ԱՆՁԱՏ ՆԻԻԹԵՐ

Տարակոյս չկայ թէ՛ ով որ առիթը
ունենալու կարողալու պոյսահայ օրա-
թիւթը անցնալ ապրիլին Բարիկի մէջ
մեծնող Թանկութիւն մահուան եւ կը-
տակի պարագաներու մասին, հետա-
քըքուեցաւ անշուշտ գիտնալ թէ՛
ով է Թանկութեան, քանի որ կտակա-
րարը իր 158,000 ֆրանքի պատկանելի
գումարը դրած էր Պոլսոյ Պատրիարքա-
քանի տրոմպիւրութեանը տակ ձառ-
նեղէն, Հայերէն բառարանի մը հրա-
տարակութեան համար։

Խնդիրը հող չէ թէ ինչ եղաւ կը-
տակի խնդիրը ու Պոլսոյ Պատրիար-
քարանք կրցաւ ճանչցնել իր կտա-
կարարի ճանգամանքը քանի որ ինչ-
պէս ժամանակին գրեց յիշեցնելը չա-
մը կարեւոր վաւերացնելու գործըն-
կիւն ճանգնեցանքին սենեակէն հպատա-
կութեան անագին կնճռոտութիւնները
դուռ մը բանալով բուսական եւ բու-
սանական հիւստիստարաններու միջեւ։
Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն Պոլսոյ պատ-
րիարքարանը վերջապէս պիտի յաջողի
կտակի գործադրութիւնը գիւրացնել
քանի որ հարկ եղած աշխատութիւնը
կը նուիրէ։

Մեղի համար առ այժմ կարեւոր պա-
րագան ճանչնալ է Թանկութեան անձը
ու իր կեանքը, ինչ որ Պոլսոյ 1906-ի
«Մասիս»էն արձանագրելով պիտի ներ-
կայացնեն, վստահ որ ամեն հետաքրքիր
ընթերցող հաճոյքով պիտի կարդայ։
... Անդրանիկ Թանկութեան,

«Բարեգործութեան հոսանքը մա-
կընթացութեան չրջանի մը մէջ է։
Կիւմիւշան կտակէն եւ տիկին Վասի-

լուհի Մարկոսեանի նուիրատուութե-
ան թիւններէ ետքը, կը ծանուցուի թէ՛
Վիեննայական ազգային մը — պ. Անդ-
րանիկ Թանկութեան, — իր բոլոր ստաց-
ուածքը Ս. Էջմիածնի կտակեր է, մինչ
անդին՝ Բարիկի մէջ պրն. Ա. Թանկութեան
կտակեան ինքնաբերաբար կորցնելու
քանի չափ անոք ու աղքատիկ հայ
տղաներ մէկ մասին արհեստ ու միւս-
նորուն ուսմունք սորվեցնել տալու
համար։

Ըսուեցաւ նաեւ թէ պրն. Թանկու-
թեան ամէկ առաջ 4000 ռուպլի զրկած
է եղիւր պատրիարքարան, իր լեզուա-
քննական մէկ աշխատասիրութեան
տպագրութեան համար։ Ասիկայ ալ
բանասիրական ճիւղին վերաբերող ա-
ռաւածներու թիւն մը, սա արարեցութե-
ան մը որ նուիրատու ինքն իրեն
համար Մեկնեալ կը ճանդիսանայ, —
տէսլը ամէն հայ գրագէտի ու բանաս-
տեղծի։

Ով է այդ Անդրանիկ Թանկութեան
որուն քով, ամեն անգամ, պէտք է
կրկնել «Վիեննայական հայ մը» բա-
ցատրութիւնը, յիշեցնելու համար թէ
օտարագործ մը չէ, «անձնօթ մը» —
մտածեցին անշուշտ «Արեւելք» Մար-
տիկական թղթագրութեան մէջ անոր
վրայ դրուած ծանօթութիւնները կար-
գացողները։ Եւ հակառակը պիտի ը-
սնաւ, խմբագրական կեանքի յիշատակ-
ներս պիտի տեսնուի։ «Արեւելք» թղթ-
ագրութիւնը ինքն իսկ թիւն, տեղեակ
չէ այն էջերուն մէջ որ հրատարակ-
ուեցաւ իր նամակը՝ ատենօք երեւցած
են պրն. Թանկութեան մէկ — երկու
գրուածքները, եւ այն գրասեղանին
առջեւ ուր կը գրեմ այս տողերը՝ պ.
Թանկութեան եկած նստած է ժամերով
Այդ թուականին պարզ ճամբորդ մըն
էր լեզուաքննական ուսումնասիրու-
թիւններին համար Պոլսոյ մէջ կանգ
առած պահ մը, եւ հազիւ թէ յիշա-
տակութիւնը եղաւ իր այցելութեանը։
Հիմակ որ մեծահարուստ անձի եւ կը-
տակարարի համարուով կը վերադառնայ
մեզի իր անունը, է՛ն պզտիկ մանրա-
մասնութիւններն ալ կը ցցուին աչքիս
առջեւ, եւ թերեւս ընթերցողներն ալ
հետաքրքրեն։

Տասը տարեկն աւելի կայ. ամառ օր
մը, երկու ընկերներ կաշխատէինք
խմբագրատան մէջ, մեր ռովորական
գործերով զբաղած, երբ անսովոր աղ-
մուկով մը զգոյցեցաւ ու բացուե-
ցաւ դուռը. ու մարդ մը ներս մտաւ,
հաստ գաւազանի մը կրթնած, վասնզի
ոտքի հիւանդութիւն ունէր եւ ամէն

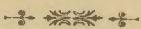
մէկ քայլին ջղաձիգ շարժումներ կը-
նէր։ Շատ անխնամ կերպով հագուած
էր ու զուրկ դրած մաշած գլխարկ
մը։ Առաջին տեսքով կարեկցութիւն
մը կը շարժէր պարզապէս։ Բայց իր
կտրուկ, անսեթեւեթ խոստածքը,
ինքզինքը ճանչցնելու ձեւը իսկոյն
տարբեր տպաւորութիւն մը թողու-
ցին երկաստոր խմբագրութեան վրայ։
Անդրանիկ Յովհաննէսեան կը կոչուէր
(իր հնչումով՝ Թանկութեան), իր բո-
լոր ժողովական ու աշխատութիւնը
նուիրած հայ լեզուի արմատները եւ
ուրիշ լեզուներու հետ անոնց ունեցած
առնջութիւնները ճշգրտու, եւ իր ու-
սումնասիրութեանց արդիւնքը ամփո-
փելով բազմաթիւ մը մէջ որուն «Ա.
տառը» աւարտուի մօտ էր. — թէեւ
ինքը կարտասանէր «տառը Ա.» եւ
կը պնդէր թէ ճիշդ տղէ է։ Ամսի մը
չափ Պոլսի պիտի մնար, եւ կը փափա-
քէր, այդ միջոցին, ծանօթանալ հայ
բանասէրներուն ու լեզուագէտներուն
հետ, անոնց կարծիքները լսելու հա-
մար իր սանդած տարօրինակ ուղղա-
դրութեանը եւ գրաբարձու, շարադ-
րութեանը մասին։ Եւ կարճ ձեռագիր
մը հանեց գրպանէն, միշտ իր նախա-
սերած նիւթին՝ լեզուաքննականին
վրայ, հրատարակուելու խնդրանքով,
ինչ որ խոստացանք կատարել յաջորդ
օրուան թիւին մէջ իսկ։ Բայց պրն.
Թանկութեան վտրանոտ, զարմացած ձե-
ւով մը երեսնիս կը նայէր. — ետքէն
հասկցանք շարժարկը. — չէր կրնար
ըմբռնել թէ ինչպէս տեղ մը կուտաւ.
ինքը իրեն թերթին մէջ, առանց փո-
խարնութիւն պահանջելու. — ու ա-
րագ շարժումով մը, բուռ մը արծաթ
եւ ոսկի դրած հանելով գրպանէն, լե-
ցուց գրասեղանի վրայ՝ միասին չեղ-
տով մը ըսելով. — «Եւ ձեզ փոխ եմ
տալիս։ Զպէտք է մերժէք»։

Եւ առանց ատեն ձգելու որ պատաս-
խանենք, դուրս ելաւ, մինչ երկու
անփոք խմբագրութեան իրարու երես կը
նայէինք չփոթած ժամանակը ու փո-
ձառութիւնը, սակայն, չստեղծեցին
պարագայ մը որ կորսնցնել տար պ.
Թանկութեան այդ ընթացքին եղակա-
նութիւնը, վասնզի ինչպէս մինչեւ
այն ատեն, անկէ ետքն ալ յօդուածա-
գիրներն են որ դրած կը պահանջեն,
երբ «պատուական աշխատակից չեն»
պ. Թանկութեան միակը միաց իր տեսա-
կին մէջ։ Յաջորդ շարժումները քանի մը
անգամ ընդունեցինք նորէն իր այցե-
լութիւնը ու իր հրաւերով այցելեցինք
իրեն՝ Բերա, «Օթէլ տէ Բոլոնի» ուր

հինգերորդ յարկի խցիկ մը կը բնա-
կէր, իր լեզուաքննական բազմաթիւ
ծառագրէն անբաժան, որուն մէջ կեդ-
րոնացուած էր իր բովանդակ սէրը,
հոգածութիւնը, աշխատութիւնը, դը-
րամը։ Ան էր իր խոսակցութեան միակ
նիւթը, մեզի հետ ինչպէս ամեն ա-
նոնց հետ որոնց կը ծանօթանար իր
միակ իրենց էր աւարտել այդ բառ-
գիրքը, հասնել «տառը ֆ»-ին կամ մեր
լեզուով «ֆ տառին»։ Պէտք է ըսնալ ի
պատիւ իրեն, թէ իր ընթերցումնե-
րուն միօրինակութիւնը չափանեա-
յով փարատել տալու փափկանկատու-
թիւնը կունենար այդ պարզուկ մար-
դը։

(Շարունակելի)

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ԵՒ ԲՈՒԺՈՒՄ ՅԻԻԾԱԽՏԻ

ԳՐԵՑ

ՏՕՔԹ. Մ. ԻԻԹԻԻ ԶԵԱՆ

ԲԺԺԿ ՍՐՔՈՒՆԻ ՊԱԼԱՏԱՆ

(Շար. Ասխորդ Թիւն)

ԱՍԿԵ ԱԻԵԼԻ ԻՆՉ ԿՈՒԶԵԲ ՈՐ ԸՆԷ
ՋՈՒՐԸ

Բիւսական ո՞ր գեղն այս հայեցող
վանդ կանոնաւորող ու կազմաւորող
յատկութիւնը միանգամայն ունի։ Այս
տողերը ու չափութեամբ կարգադր-
ները պիտի սորվին թէ՛

Ա. Զուրով տկարացած մարմինը կը
կաղցուի րոտի։

Բ. Զուրով խանգարուած մարմինը
բնական կամ բնախօսական կանոնա-
ւորութիւնը կը վերստանայ։

Ամէն հիւանդութեանց համար գոր-
ծածելի գեղեր կան, բայց այն միակ
գեղը, սեպակաւ, մասնական հիւան-
դութեանց համար, միայն քուրն է, որ
կը գտնուի ամէն տեղ Ամենակարողին
նախատեսութեամբ։ Աստուածային բա-
րութեան այս մեծ պարգեւը, քուրը,
ոչ միայն մարդու, անասունի ու խո-
տին ծառաւ կը յաջնէ, այլ գեղե-
րուն առաջինը, թանկագինն է առատ,
անսպառ ու ձրի ըլլալու պայմանաւ։

Ասոր համար է որ քուրը ոչ միայն
սնունդ է, այլ գեղեցիկ գեղն է, ա-
սոր համար է որ քուրը ամէն բուժելի
հիւանդութիւնները առանց բացառու-

Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ

ԱՄԱՐԱԿԱՊԵՏԸ

ՄՍՍԸ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԱՌԱՋԱՆՈՅՏԸ

(Շար. Նախորդ Թիւն)

Անոնք, այդ հրէշածին ժառան-
գորդները, բազմաթիւ գեղերու տէր
էին։ Վատարար կոտորել տուին այդ
գեղերու մէջ բնակող հայերը, չը նա-
յելով որ մէյմէկ ծառաներ էին ու ա-
նոնց ճակտի քրտինքով չուրջու գեղի
կեանք մը կը վարէին։

Շէյխ շէյխալէտինի ապարանքը մօտ
էր խուժրին ապաստանարանին։

— Տղերք, մրմնջեց Աւագակապետը.

մինչ ա՛լ չատ հեռու գտնուող սա ա-
պարանքը դարաւոր բնակաւորութիւն
մը պահած է իր մէջ. . . Հոն իժի-
ծնած են իրարու ետեւէ, եւ հայ ժո-
ղովորդի արիւնովը սնած են ամենքն
ալ։ Եւ աչքէ անցունենք դե՛ռ երէկ-
ուան պատմութիւնը. . . երբ բանալը
այդ Արեւելեան պատերազմին սարս-
ռալի յիշատակութիւնները, պիտի
տեսնենք թէ ինչեր քաշած ենք այդ
թերու ձեռքէն։ Հիմակ պարտքերին
է մեր արեան կաթիլները թոյն դար-
ձունելու. . . հիմակ պէ՛տք է մեր ար-
գար վրէժը լուծենք։ Իմացածիս նա-
յելով Շէյխին մեծ որդին աւատական
իշխանն է այդ ապարանքին. . . նախ՝
զրկենք այդ իշխանութիւնէն զինքը. . .
յետոյ՝ աշխատենք փճացունել անոր
բոլոր ընտանիքը. . . Դիտանա՞ք թէ ի-
ժի՞ միշտ իժ մը կարողացաւ։ Եւ որ-
պէսդի այս պարտականութիւնը գլուխ
հանելու յաջողինք, հարկ է առաջուրն
ներքին ուժ մը ձեռք բերենք։ Ձեր
մէջ ամենէն ծերը կը համարուիմ եւ

քիչ չատ ուսումնասիրած եմ Գուրո
պէկերու կեանքը, հետեւաբար յանձն
կառնեմ ծպտեալ վիճակով մը ներս
մտնել ու հիւր ըլլալ այդ իժերուն։
Առաւ կըսէ թէ՛ «սատանային ընկեր
եղիր, մինչեւ որ կամուրջէն անցնես»։
Կը մնայ տեղեկութիւններ ու հաղոր-
դակցութիւններ ունենալու խնդիր մը.
ատկեւ դիւրութեամբ կարող է տեղի
ունենալ, եթէ մեր ժամադրաւորը
յարմար վայր մը նշանակէնք ու դրա-
ւոր կերպով ամեն եղելութիւնը հաս-
կըցունենք իրարու։

Աւագակապետին ծրագիրը բոլոր
խումբը սիրով ընդունեց։ Որոշուեցաւ
ժամադրաւորը, որ նախկին վանքին
մօտ, փոքրիկ մը թաւառեցնելով ծած-
կուած բլուր մըն էր։ Այդ տեղը՝ ժա-
սանական երբ ուխտաւորներ կուգա-
յին, վայրկեան մը կանգ կառնէին ա-
նոնք ու աղօթք մը կը մրմնջէին, ո-
րովհետեւ վանքին շէնքը կերեւար։
Դալով Աւագակապետին, անիկա
խուժրին գուրս հանեց Գուրո պէկի

մը տարագը, վրան կապեց արծաթէ
կոթով խանձալ մը, զլուխը դրաւ
ձիւնի պէս ճերմակ ու ճաշակաւոր փո-
լոզ մը, փաթթեց մէջքը Պարսկաստանի
թանկագին չալը, հագաւ քուր գազա
խիլ մը որուն տակէն կիտովին կե-
նաւար արմալ թիւերով հիւստեւած ու
ոսկի կոճակներով զարդարուած իշխիկ
մը եւ այսպէս օրորովին կերպարա-
նափոխուելէն ետքը՝ բաժնուեցաւ
խուժրին։

Արեւը դե՛ռ նոր մարը մտած էր,
երբ ապարանքին մեծ դուռէն ներս
մտաւ ան ու համարձակ քալուածքով
մը զէպի Սէլաւլըքի բաժինը յստաջա-
ցաւ։

Այդ միջոցին՝ մշակ մը դէմն ելաւ։
— Պրայն մէն, հո՞ս է մեծաւորը,
հաղցուց Աւագակապետը։

— Համիտ պէ՛կ. . . նկատե՞լ տուաւ
մշակը։

— Այո։
— Ներսն է. բայց կը քնանայ։ Հրա-
մեցե՛ք զիւսնախնէն. . . երբ արթննայ,

թեան կը բուժէ, ոչ միայն քիմիական զեղերու պէս թոյն է. այլ ինչպէս քիմիական զեղերու որ թէ մաքրող եւ թէ կազդուող է:

Մի գարմանսք ուրեմն թէ ջուրով հիւժախտը, ինչպէս ալէն բուժելի հիւանդութիւնները, ոչ միայն կը բուժուին, այլ եւ ինքնակալ եղողը ամենաառողջ կը լլայ:

Մեր կողմէ դարմանող եւ բուժող շատ մը հիւժախտաւորներէն միայն մէկին պատմութիւնը համառոտ կերպով հոս գնելով (բժշկական գաղտնապահութեան կանոնին հակառակ գործած ըլլալու համար կանխաւ հիւանդին հաճութիւնն առած եմ) բաւ կը համարեմ իբրեւ քաջալերութիւն ու քիչներուն կրկնել թէ անորոժելի կարծեաւ այս քէշ հիւանդութիւնը, պարզ թոքատապի նման կատարելապէս կը բուժուի գոտեւիւր ինչպէս: Մէկ տարուայ հարս մը 23 տարեկան (1905) յաճախ քերէն արեւն եկող կամ թոքող տեսակէ եւ երկրորդ երրորդ աստիճանի մէջ մտնող թոքախտ ըլլալով (այս կնոջ թոքախտաւոր ըլլալը մեզի հետ ստուգած են Տօթթ. Գամպուրցիու փաշա, Զէմպուրի. Արամիտէս, Սթափրիտիս, Վիվաքի Բաթրիգորուլու, Վալիքս եւ երեք անգլիացի բժիշկներ) ոչ միայն կատարելապէս առողջացած է այլ յղի մնալով 1907 փետրուարին, այսինքն 6 ամիս առաջ, աղուորիկ. կլորիկ, թոքախտիկ մանչ մըն ալ ծնած է (մայր ու զաւակ, այսօր օգոստոսէ սկսեալ ծով կը մտնեն իշխանաց մեծ կղզիին աւազուտ կազդուրիչ եզերքը):

Ասիկա մասալ չէ. այլ 2 անգամ 2ը և կրէի նման իրականութիւն մըն է կը բնակի Բերա, Ունճեան եղբարց փայտաշէններէ եղող, Բրթի Ծան, Թէրէ Պաշի, հասարակաց պարտէզին դէմը, Զօթէլ տ'Աթէն մականուանեալ պանթոնը. ամուսինին անունն ալ Հաւա ընտանիքէն Լեթանալ է. պետ ու վարիչ յիշեալ պանթոնին:

Այս կինը այսօր այն աստիճան առողջ է որ յոժար է իր սիրասուն մանկիկը, մայրենի կաթովը սնուցանել, բայց առողջապահական օրէնքը յարգելու պէտքին հնազանդելով, մեր խորհուրդով ինչպէս եւ Տօթթ. Թարթաթի, իր մանկաբարձին, յակամայս հրաժարած է իր այս սրբազան պարտականութիւնը կատարել:

Հիւժախտի վրայ այս համառոտ տեսութիւնս վերջացնելու համար կաւեյնեմ թէ մեր այս մէթոտով ոչ միայն հիւժախտը կը բուժուի, այլ անկէ զերծ մնալն ալ կապահովուի:

«Մանգուլե» ԿԵՐՁ

կը յայտնեմ... չըլլար: — Ի՞նչու չըլլար... այդպէս աւելի աղէկ է. գոնէ՛ հանգիստ քուն մը կը քայէ:

Մշտկը բացաւ սրահին դուռը, քիչ մըն ալ յառաջացաւ ու դահլիճ մը հըրսուցող այդ անձանթի հիւրը:

Դահլիճը բաւական ընդարձակ, կանկորաքններով լի, գարդարուն ու ճաշակաւոր էր: Տախտակամածը ծածկուած էր պարսկական ընտիր գորգով մը, որուն մէջտեղը քառակուսի սեղան մը դրուած էր: Ուրեքը սկսեց թուղթով պատած էին, որոնցմէ կը կարսուէին մեծկակ ու փառաւոր շրջանակներով խառն գրեթէ: Այդ խառն գրերը կրօնական նշանակութիւններ ունէին եւ ոմանք բարձ իմաստներով շարադրուած էին: Դահլիճին ճիւղ ճակատը կը մնար փակուած ցեղապետներու յատուկ նուիրական աղօթքը, որ ոսկեգոյն գրերով նշանակուած էր: Մեծ ու լայն պատուհաններ կային, որոնք կը քաղուէին հրաշալի տեսարանի մը վրայ:

Բ Ա Ց Ն Ա Մ Ա Կ

«Ռազմիկ» 82 թիւին մէջ «Բրթի» ստորագրութեամբ (Պատրիստի) վաղարշակ Գրեքանեանի մասին գրուածքը կարդացինք:

Երանի՛ Պուրկազցիներուն որ չընորհիւ Ուսուցչական Միութեան գոնէ պատգամաճի վարժապետ մը ունեցան, խեղճ Տօպրիցիք այդ բազդին ալ չարժանացան գոնէ:

Ուսուցչական Միութեան անգամներէն Պ. Աւետիս Գուլումեանը օգոստոս 12-ին Տօպրից գալով լսարան մը սարգեց. ուր ըսաւ թէ «Եկեղեցին այսինքն դադրած է օգտակար ըլլալէ. պէտք է վարժարաններու ուժ տալ եւ այդ ալ առատ դրամ տալով կը լլար»: Թիշեալ պարոնը խոստացաւ ընդունել տեղոյս ուսուցչութեան պաշտօնը. սակայն գաղտնի կերպով ֆիւրիպէի հետ ալ բանակցութեան մէջ ըլլալուն, երկարատեւ մեր քթին խնդալէն վերջ վարժարանաց ճիւղը բացուելու ատեն մէյմն ալ իմացուց թէ չի պիտի կրնայ գալ: Ուստի Ուսուցչական Միութիւնը այն տեսակ մարդիկ ներկայացուց որ իրենց արժէքին քառապատիւը տարեթուակ կը պահանջեն, ահա Պուրկարիոյ Հայ Ուսուցչ. Միութեան ազգ. մանկտոնին մատուցած ծառայութիւնը: Հոգաբարձուներու աղայական կամալականութիւնը սանձահարելու պատրուակաւ կազմուած Ուսուցչ. Միութիւնը իր էսնափական կամայականութեան զոհ կուտայ ամբողջ գաղութին մը մանկտն, զանոնք այսպէս փողոցը ձգելով... Մամուլը լո՞ւս պիտի մնայ ասանկ շահատակութեանց:

Տօպրից. 8 Սեպտ. Տօպրիցի

ՄԱՍՆԱՌՈՐ ԴԱՍԵՐ

Տ. Հմայեակ Խուչպուլեան կը փափաքի մասնաւոր դասեր ըստանձնել հայերէնի և ֆրանսերէնի: Փափաքողները ուղղակի իրեն դիմելու են:

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՁ

Մեր վարժարանին կից մանկապարտէզ մըն ալ հաստատելով պիտի բանանք հոկտ. 1-ին:

Ա. Ամիրխանեան

զոր չգթայ լեռները կը պարզէին Պատուհաններու վարագոյնները միտաքսէ թելերով քանուած էին: Թաւիչէ բազմոց մըն. կակողիկ միտարներ կային նստելու համար:

Աւագակապետը ժամի մը չափ սպասեց: Խորունկ մտածումներու մէջ թաղուած էր, երբ դահլիճին դուռը բացուեցաւ ու ներս մտաւ մեծաւորը:

Մեծաւորը, որ Համիա պէկ կը կոչուէր, շատ տարիքոտ չէր երեւնար, հազիւ երեսունն անցած կը համարուէր: Բարձր էր հասակով ու յաղթանդամ. այտերը ծաղկաւեր էին: Թուր ու խիտ մորուք մ'ունէր որուն մէջ թաղուած էր իր կլորիկ ընչացքը. աչքերը վաճառու երեւոյթ մը կը ցուցնէին. ճակատը լայն էր ու մթին, իսկ իր ամբողջ նկարագիրը՝ ծանր ու նննալի պատկերացում մը կարտայայտէր...

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պոլսոյ Կրօն. Ժողովը ուշադրութեան առնելով թէ ունէ ամուսնական խնդիր քննուած եւ ամուսնալուծման վճիռ տրուած ատեն, պէտք է նաեւ կնոջ և զաւակաց իրաւունքներն ալ նկատի առնել, այսինքն կնոջ ու զաւակաց ժառանգական, կնոջ օժիտի սեփականութեան, զաւակներու պահպանութեան իրաւունքները ճշգրիտ և դարձեալ, եթէ կինը արդար է, այրը տուգանքի դատապարտել, որոշեց երկրորդ հրահանգ մըն ալ խմբագրել սոյն կարեւոր կէտերը չօչափող յօդուածներով:

— Կէյլէի մէջ ինքզինք Յակոբ վարդապետ և Լիմի միաբան անուանող մարդուն իսկութիւնը չը հաստատուեցաւ, Լիմու Վանահայրը այդ անունով միաբանի մը գոյութիւնը հերքեց: Մարդը Պոլիս զրկել հրամայուեցաւ Ներկողիմոյ առաջնորդին միջոցաւ:

— Տէր Վահրամ Եպիսկ. Մանկունի Երուսաղէմի խնդիրները կարգադրելու համար Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանի կողմէ իբր պատուիրակ Երուսաղէմ մեկնելուն առթիւ Օրմանեան Պատրիարքին հետ վերջին տեսակցութիւն մը ունեցաւ և այդ միջոցին՝ կողակազիր մը յանձնեց, որով իր ունեցած գոյքերը Ազգ. հաստատութեանց կը կտակէ որոշ կարգադրութիւններով: Պատրիարքը շնորհակալութիւն յայտնեց Մանկունի սրբազանի այս կտակին համար, ն Սրբազնութիւնը ուրբաթ օր Պոլսէն մեկնեցաւ Ֆեհմեան Արիս Էֆէնտիի հետ զէպի Պէրութ և Եսֆա:

— Հաճնի մէջ Ժառանգաւորաց վարժարան մը հաստատելու համար Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը 50 ոսկի յատկացուցեր է. Տեղւոյն խաղ. խորհուրդը այդ նպատակով չէնք մը կառուցանել որոշեր է:

— Ակնէն ստացուած նամակէ մը

կը տեղեկացուի թէ օգոս. 14-ին պատահած հրդեհէն 250 խանութ և 50 տուն այրած են: Կառավարութեան բոլոր շէնքերը մոխրացած են: Պոլսոյ աղա Գապուրեան իր գործարանի մարդիկներով զիւցաղնական ջանքեր թափած է խանութներու ապրանքները ազատելու և ամբողջ թաղ մը հրդեհէն հաղորդակցութեան փրկելու համար 3000 շրշ. խոտացած է ու յաջողած:

Այրած շէնքերուն հազիւ 2—3 տունները հայերու կը պատկանին: Նիւթական ամբողջ ֆաբրիկա 70000 ոսկի կը հաշուուի:

— Տիգրիսի Նոր-Դարը վերսկըսած է հրատարակուիլ պարբերաբար: Խմբագրութիւնը ջանք կը թափէ կրկին օրաթերթի վերածելու: Յաջողութիւն կը մաղթենք և կը յուսանք որ Կովկասի մէջ պիտի գտնուին գեռ ըստուար մաս մը Հայերու, որոնք պիտի գիտնան քաջալերել Նոր-Դարի նման զուտ ազգային և անկախ թերթ մը:

Տակաւին որոշ բաժանորդացութիւն չէ նշանակուած: Արտասանմանէ փափագողները կըրնան առհաջիւ քանի մը ֆր. զըրդել թերթի նախկին հասցէին որ է՝

Խմբագրութիւն Նոր-Դարի (Կովկաս) Թիֆլիս

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

ՓԻՐԱՊԱՐՏ Ա. հատոր (162 էջ) 1 ֆր. « Բ. » [433 էջ] 2 ֆր. ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ կամ ՄՐՄԱՌԵԶ ՀԱՅԿԱԿԱՆ երկրորդ անգամ տպագրուած եւ ճոխացած. Գին 1 ֆր.

ՆԵՏԱ կը պատկերացնէ Պուրկարներու նիստ ու կացը ու թուրքերէ կրած սառսալանքը անոնց ազատութեան առաջ. Գին 50 ֆրանկ

ՀԱՅԵՐԵՆԻՔԻ ԱՌՁԵՐ Պատկեր մը Տաճկահայաստանի իրական կեանքէն: Զիւղեալ գին 1 ֆր.

Այս գրքերը ստանալու համար գիրքի վճարելու « Ի Ր Ա Ռ Ո Ր Ն Կ » ի խմբագրութեան

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ

Հասան մեզ մեծ քանակութեամբ նոր առնուած

ՀԱՅԵՐԵՆ ԿՐԹԱՄՈՅՅՈՒՒ ՓԼԱԳԱՆԵՐ

Փութացէք տպահովել Ձեզ վաճառումը այս նոր փաթեաներու Ձեր նահանգին համար:

Մեր փաթեաներու ցուցակները հայերէն, տաճկերէն եւ զանազան եւրոպական եղանակներու կ'ուղարկենք ձեր փափաքողաց:

Հեծելանիւր, կրամօֆօնի եւ պէնզին լամպաներու վրայ մի տաք ապսպրանք ուրիշ տեղ նախ քան մեր ցուցակները աչքէ անցնելու:

Ն. ԱԼԵԱՆԱՔ և Ն. ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ — ՌՈՒՄՃՈՒՔ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՀԵՄԵԼԱՆԻՒՒ ՓՐՕՅԻՔՍ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐԻՍԱ

ՄԱՔԵԹՈՆԻԱՆԸ իւշ վերայեթ-
լէրինտէ ատլիյէ իսլահաթը ի-
չիւն Պապը Ալի քէնտի թէրթիպ
իթտիկի ճէտվէլի Բուսիա էլչիսի
Մ. Զինովիէվէ պիր պէյաննամէ
իլէ թագտիմ իտուպ, իճրաթա
պաշխանդընը պիտիմիշ տիր
Մ. Զինովիէվ տիկէր էլչիւրին
էն մուսիննի օլուպ, պէյաի միւ-
զ: քէրէ անլարը սէֆարէթհա-
նէյէ տալէթ էյլէմիշ իտի իշպու
էլչիւրէր մէճիսինին գարարընը
սօն թէլէկրաթլարտան պէլէյո-
րըզ, հէր հալտէ, Մաքէթանիա
նըն ատլիյէսինի էվրոբանըն
գօնթօլը ալթընա ալմագտան
վաղ կէշիմէյէճիկինի մէմուլ ի-
տէրիլ:

— ԷՐԶՐՈՒՄՏԱ վէ Տիարպէ-
քիրտէ ասքէրլէր պէյինտէ գա-
րընըզլըզլար վուգու պուլտու
Աօքէրլէր մաաշարընըն հօտէն-
մէտիկի իչիւն իթիթիալ գալ-
տըրտըլար, էհալտէ տախի գա-
լիւրէի տըշարը կէօնտէրմէմէք
իչիւն գարընըզլըզ գուհուր իթ-
միշ տիր:

— ԹԻԻՐԻՐ կապէթալարըն իշա-
րաթընա պինտէն, Բէրլէք գա-
ղաթընտա ալթը քիշիւք պիր
պուլկար չէթասը թիւրք ասքէր-
լէրինտէն մահվ օլունմուշ:

— ՅՐԱՆՍԸ Էլչիսինին իտ-
տասը իւզրէ, Մէքթէպի Սուլ-
թանիէ (լիսէ) թէքըրա Ղալաթա
սէրայտա (Բէրա) եարըլմայա
պաշխար:

— ԽԱՐԱԲԻՐԻՏԱՆ կէլէն խու-
սուսի մէքթուպլար տոխի թաֆ-
սիլաթլէ թաստիք իտէյօր մէզ-
քիւր սանճագտա եէնի գըրկըն-
լար վուգուլինէ տայիր թէլէկ-
րաթլարըն իսպարաթընը Տէօրտ
պին գատար սիլահլը Գիւրգլէր
թիւրք քէօյլէրինէ հիւնու ի-
տէրէք անլէրի խարապ իթմիշ-
լէր վէ պիւթիւն էհալիի գըր-
մըշար, Գատընլարը եէսիր ի-
տուպ կէօթիւրմիւշլէր:

— ԹԻԻՐԻՐ ԱՍԲԷՐԼԷՐԻ Տէշանի-
տէ սըրպ-րուս մանաստըրընա
կիրուպ, քիլիսէտէն իչէրի ալթէշ
իթմիշլէր: Թաֆսիլաթ եօգ տըր:

— ՊԱՊԸ Ալի պաղը Էլչիւրէր
արզ էյլէտի քի՛ Տրամա րուս
մէթօրօլիտի նէշտինտէն պու-
լընան էվրագլարլէ մաղնուս կէօ-
րիւնէն Տրամա, Մանասթըրը վէ
կրէպէնա րուս եպիսկոպոսլարը
վաթանա խըյանէթլիքտէ պու-
լընագ թէօհմէթի իլէ մուհա-
քէմէ ալթընա ալընաճագ տըր-
լար:

— ԷԼԼԻ Քիճիլիի պիր սըրպ
չէթասը սօն կիւնլէրտէ 12 պուլ-
կար թուլթուպ, օնլարտան պի-
րինի գաթլ իթմիշ իտի Պու չէ-
թանըն թաագիպի իչիւն պիր
եհօլիւկ ասքէր վէ պիր գօմի-

սիօն կէօնտէրիլիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻԷ

ՊՈՒ Սէնէ զախիրէ մահսուլա-
թը տիկէր սէնէլէրէ նիսպէթէն
պիր աղ նօգսան օլմասը վէ ֆիաթ-
լարըն պիր տէրէճէ Եիւքսէլմէսի
պէհանէսի իլէ չէհրիմիլտէ էք-
մէքլէրին ֆիյաթը 100տէ 50
արթմըշ օլտըղը մալիւս տըր:
Պէլէտիյէտէն իգթիզասընա կէօ-
րէ ֆըրընճըլարա տըզգաթ օ-
լընմատըղը սէպէպլէ, պուշլար
իսթէտիքլէրի կիպի էքմէքլէրէ
ֆիյաթ գօյուպ, ֆագիր ֆուգա-
րանըն իտարէսինէ պէօյիւկ միւշ
քիւլաթ վէրմէքտէ օլտըզլարըն-
տան էհալիտէ թաղարրու վէ չի-
քայէթ պիր վագըթտան պէրու
արթմըշ տըր:

Եէվմիյէ նաֆագասընտան ա-
ճիլ գալմըշ օլան Եիւզ գատար
գատընլար պիրլէշուպ, տիւն պէ-
լէտիյէ չիքեայէթէ կէլիւր ի-
քէն՝ պէլէտիյէ րէյիսի Մ. Բիւս-
կիւլլիէվի ֆայթանլէ կիտէր ի
քէն թաագիպ իթտիլէր, վէ պէ-
լէտիյէ տաիրէսի էօնիւնտէ պէօ-
յիւկ վէլլէլէ գալտըրուպ պիր ի-
քի քիշիյի տէօյտիլէր: Նիհա-
յէթ րէյիս վէ ազալար միւլայի-
մանէ սէօզլէրլէ իքի կիւնտէն
գատընլարըն չիքայէթինէ իք-
թիֆա վէրիլէճէկինի վատ իթ-
տիլէր:

Պու կիւն տախի գատընլարըն
եէնի պիր նիւմայիշ իտէճէքլէրի
մէսմուլիմիլ օլմուշ տըր:

Ուն վէ էքմէք մուսմէլէլէրինէ
ալիւհա օլանլար Սիլիւս նաւ ուն
ֆապրիգասը չիքէթինտէ պէօ-
յիւկ մէսուլիյէթ կէօրիյօրլար:
Մէշհուր պիր ֆըրընճընըն զան-
նընճա խարիճէ ուն կէօնտէրիլ-
մէսի մէնն իտիլիւր իսէ՛ էքմէք
ֆիյաթը քէք սուհուլէթլէ էնէ-
ճէք: Պու կիւն եէնի մէնղարէ-
լէր պէլէքէնիլիյօր:

— ԳՈՒՄԻԼԻ տը Սօֆիա նիւս րէս-
մի կաղէթա՝ պու սէնէնին զախի-
րէ մահսուլըն 13,500.000 հէք-
թօլիթը կէօթէրիյօր: Եանի
կէշէն սէնէտէն 100տէ 40 նօգ-
սան:

— ՍՕՖԻԱՍԱ թիւրք վագթըն-
տան գալմըշ օլան էսկի էվլէրի
պէլէտիյէ թուլուպագըլարընա
եքգտըրըլիյօր:

— Եէնի պիր իւքաղ իւզրէ,
Պուրկաղ իսքէլէսինտէ թուզ ի-
չիւն 3 տէրօլար ինչա օլընաճագ
տըր:

— ՄԷԱՐԻՆ Նէշմիլիի գօմի-
սիօնլար թէշքիլի իլէ պիւթիւն
մէքթէպի իպթիտաի տասգալի-
լէրինի իթթիհան իթտիլէճէք
տիր:

— ԿԻՄՆԱՋԻԱԼԱՐԸ քօկրաւր-
նը Եիւքսէլմէք իչիւն թային
օլընան գօմիսիօն իչիւնի պիթիւր-
միշ օլմաղլէ, եէնի թէրթիպաթ
կէլէճէք սէնէ իճրայա գօնուլա-
ճագ տըր:

ՐՈՒՍԻԱ

«Աժանա վէսթնիկ»-ին պէյանը
իւզրէ, չիմտիյէ գատար Բուսիա
տա գօլէրատան 4512 թուլթուլ-
մուշ վէ պուշլարտան 2320 քիշի
էօլմիւշ տիր:

— ՄԷՆՏՈՐ Էտիպ գօնթ թօ-
լթօնըն խանէսինէ կիճէ վագթը
իքի տէֆա հիւնուլէ սիւհա ա-
թըլմըշ տըր: Միւթէճասըլարը
անլաշըլմալը:

— Բիկա իթթիլալընա իշթի-
րագ իտէնլէրտէն 22 քիշի էօ-
լիւմէ մահքիւմ օլտըլար, պուշ-
լարտան 13 քիշի քիւրէկ ճէզա-
սընա թահվիլ օլունտու:

ԱՃԷՄԻՍՏԱՆ

Սատրագամըն գաթլ օլընմա-
սընտան պէրու թէհրանտա ահ-
վալ աղըրլաշմըշ տըր: Իրատ օ-
լընան իթթիլալուանէ նուլթգ-
լար չիմտիքի շահը էնտիրուպ,
բրէն Սիլիի շահ իլան իթմէ-
սինի միւնասիպ ատտ իտէյօրլար

ԼԱՀԷՑ ԳՕՆՖԷՐԱՆՍԸ

Պէյն էլմիլէլ պիր մահքէմէ
թէէսիսինէ տայիր օլան ճէտվէլ
պիր սէսէ գարըն 37 սէսլէ գա-
պուլ օլունտու: ալթը սէս պի-
թարաֆ գալտըլար: Իթթիֆագը
արա իլէ՛ 1915է տօղրու տէվլէթ-
լէրին թէնսիպի իւզրէ՛ իւչիւնճի
սուլհ գօնֆէրանըն թօլլանըլ-
մասընա գարար վէրիլտի ֆա-
գաթ իքի սէնէ էվլէլ պիր գօ-
միթէ գօնֆէրանսըն բրօկրամը-
նը հաղըրլաշաճագ տըր:

Գօնֆէրանսըն միւնսիտի օլան
Ձարա վէ միսաֆիրբէրվէր Հօ-
լանտա Գ ալիցատրիա թէշէքիւ-
րաթ պէյան օլունտու, վէ պիւլա-
լէրէ րէյիս Մ. Նիլիտուլ մէճիլի
գաբատը:

ՄԱՐՈՔ

ՄՈՒԼԱ ՀԱՖԻՏ գօնսօլուհանէ
լէրէ պիրէր մէքթուպ եօլլալուպ
քէնտիսինի Սուլթան թանըմա-
լարըն թալէպ իտէրէք, քէնտի
խարիճիէ նաղըրընը տախի պու

մագսէտլէ էվրոբա տէվլէթլէրին
նէշտինէ կէօնտէրէճէկինի պիւ-
տիրմիշ տիր:

Մուլա Հաֆիտ տէյօր քի՛ Գու-
րանը շէրիֆ մուճէպինճէ իգթի-
տարսըզ պիր սուլթանը թախթ
տան էնտիլուպ քէնտիսի ճու-
լուս իթմիշ տիր: վէ եագընտա
մէմալիքին տիկէր գըսմը տախի
իշղալ իտէրէք՝ էմնիյէթ ու ասա-
յիշի թէէմին իտիպիլէճէք տիր:

Հալպու քի տիկէր թարաֆտան
աւըլ Սուլթան Ապտիւլ-Ազիզ
հիւքմիւնտէ տէվալ իտէրէք, քէ-
մալը թանթանա իլէ սէյահաթա
չըգմըշ տըր: վէ կիթտիկի մա-
հէլլէրտէ գապիլէ րէյիսլէրի,
գալտար վէ վալիլէր իթաաթ
վէ ուպուտիյէթ կէօթէրիյօրլար:

ԹԻԻՐԻՐԻՍԷ

ԶԱԽԻՐԷ			
ՊՈՒՂՏԱՅ			
Վալիս	100 քիւր	19.21-30.40	
Արապա	57-62 լիպ	14.20-16.60	
ԱՐԲԱ			
Վալիս	100 քիւր	15. -15.20	
Արապա	45-52 լիպ	8.40- 9.20	
ԵՆԻԼԱՅ արապա	33-36 լիպ	6. - 6.60	
»	100 քիւր	13.60-13.80	
ԶԱՎՏԱՐ արապա	52-57 լիպ	12. -12.60	
ՅԱՍՈՒԼԵԱ	100 քիւր	20. -28.	
ՏՈՐԸ արապա		8. -8. 60	
ԳՕԼՕՁ արապա	55-60 լիպ	15. -50.16	
ՄԻՍԻՐ Եօգ			
Կիւնտէ վալիս	20-25 վէ	250-300	
արապա կէլլէքտէ, վալիս մուսմէ-			
լէսի նարօլէօն 20 ֆր.	արապա մու-		
ամլէսի քէգա նարօլէօն 20.			
ՊԱԳԱԼԻԹԷ			
Վարնա բիսպոսընտա պագպիլիէ			
մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը, ալթուս			
ֆրանք իլէ:			
ԳԱՀՎԷ		1.65- 2.20	
ՇԷՔԷՐ Նէմցէ		89.	
ՇԷՔԷՐ քէսմէլ	սանարգ	44.50	
Բիւրիսճ ճէնօվա շուվալը		45.50	
»	Ֆիլիպէ	45.	
»	Ինկիլիզ	34.	
Բիզօն	»	50.	
ԿԱՁ Սանտըր		10.80	
ՁԷՑԻՐ Եաղը քիւր		1.25- 1.35	
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւմ		40.	
ԵՆԱՄԵՐԻՍ	100 աւէթի	5.60	

Издатель: Д-ръ М. Торосианъ
печатня Д. Тодоровъ О-но — Врнв

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ ԵՒ ՇՈՒՏ

ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՆ

«Իրաւունք»-ի խմբագրութիւնը յանձն կառնէ տպագրական աւէն
տեսակ գործեր:

Հարսանկան հրաշիրագրեր, նամակագրութիւններ, Մանագրներ,
Այցաքարտեր, Յայտարարութիւններ, Հաշտեքողութիւններ, եւայլն
պատրաստել մեծ խնամքով և չափաւոր գներով:

Տպագրական զարգացործերու համար սկսած են հասնիլ նոր եւ
ընտիր տառեր:

Խմբագրութիւնս իր տրամագրութեան տակ ունի նաեւ Պուլկա-
րերէն և Յրանսերէն գրեր ամէն տեսակներով:

— ԾԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ ՓՈՒԹՈՎ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ —

— ԶԱՐԱՐՈՒՄԸ ԿԱՆԹԻԿ —